

**Приватний вищий навчальний
заклад
«Медико-Природничий
Університет»
м. Миколаїв
СИЛАБУС**

Навчальна дисципліна	Кризова психологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	4 рік, семестр 8
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин 90 лекцій 22 семінарські 20 самостійна робота 48
Викладач ПП	Петьков В.А.
E-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Дисципліна «Кризова психологія» орієнтована на формування у студентів знань щодо особливості протікання кризових ситуацій, кризових станів; формування та розвиток у студентів здатності до аналізу та синтезу терапевтичного матеріалу, вміння використовувати знання на практиці; систематизувати інформаційний матеріал з кризової психології для успішної практичної діяльності на робочому місці психолога та в осередку екстремальній ситуації.
Мета та завдання курсу	Мета викладання курсу полягає в оволодінні майбутніми фахівцями психологічними знаннями щодо закономірностей і специфічних проявів переживань та функціонування людини в кризових ситуаціях, психологічного супроводу й допомоги в цих умовах. Стосовно практичного аспекту – це оволодіння майбутніми фахівцями психологічними технологіями та вміннями щодо розв'язання життєвих криз, специфіки кризового консультування та вміннями щодо надання психологічної допомоги особистості,

	яка переживає кризовий стан. Завдання викладання дисципліни: - оволодіння студентами знаннями та формуванню професійної компетентності майбутнього практичного психолога щодо феноменології кризових станів, особливостей перебігу кризових ситуацій, вирішення на практиці завдань психологічного супроводу та допомоги особистості в кризових ситуаціях; - набуття теоретичних знань і практичних умінь щодо, оволодіння прийомами та методами психологічного діагностування кризових станів; - формування вмінь використання набутих знань у роботі з клієнтами на різних вікових етапах розвитку особистості; - засвоєння студентами сучасних методів, прийомів і технік психологічного супроводу та допомоги особистості в кризових ситуаціях диференційованого їх застосування в психологічній практиці.
--	---

Програмні результати навчання

Під час вивчення дисципліни «Кризової психології» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальна:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахова:

ФК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК10. Здатність оцінювати межівласної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Криза як феномен внутрішнього світу людини і ключовий момент її розвитку.	2
2	Тема 2. Нормативні (прогресивні) і ненормативні (регресивні) кризи. Кризи розвитку та біографічні кризи.	2
3	Тема 3. Екстремальні та кризові ситуації як «перехідні» етапи життєвого шляху людини	2
4	Тема 4. Типи та види екстремальних ситуацій.	2
5	Тема 5. Смилові кризи. Сенсоперетворення як основа розвитку людини.	2

6	Тема 6. Кризова трансформація особистості: внутрішній простір кризи.	4
7	Тема 7. Сенсо-перетворення як основа розвитку людини.	4
8	Тема 8. Перспективи особистісного і духовного зростання.	4
	Усього:	22
№ з/п	ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Тема 1. Криза як феномен внутрішнього світу людини і ключовий момент її розвитку.	2
2	Тема 2. Нормативні (прогресивні) і ненормативні (регресивні) кризи. Кризи розвитку та біографічні кризи.	2
3	Тема 3. Екстремальні та кризові ситуації як «перехідні» етапи життєвого шляху людини	2
4	Тема 4. Типи та види екстремальних ситуацій.	2
5	Тема 5. Смислові кризи. Сенсоперетворення як основа розвитку людини.	2
6	Тема 6. Кризова трансформація особистості: внутрішній простір кризи.	2
7	Тема 7. Сенсо-перетворення як основа розвитку людини.	2
8	Тема 8. Перспективи особистісного і духовного зростання.	2
	Усього:	20
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Деонтологічний аспект діяльності патопсихолога.	6
2	Принципи побудови патопсихологічного експерименту	4
3	Схема оформлення висновку клініко-психологічного обстеження соматично- і психічно хворих	6
4	Методики дослідження рівня та протікання мисленнєвих процесів.	6
5	Критерії диференційної діагностики психічного розвитку (для дітей молодшого шкільного віку).	6
6	Порушення самосвідомості	4
7	Причини виникнення посттравматичних стресових розладів.	4
8	Наслідки ЧМТ в ранньому віці.	6
9	Принципи та методи лікування психічно хворих.	6
	Усього:	48

Пререквізити	Кризова психологія пов'язана з Віковою психологією, Конфліктологією, Філософією, Правознавством та іншими
Кореквізити	Соціальна психологія, Психологічна реабілітація
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Основними видами навчальних аудиторних занять є лекції, семінарські заняття, консультації. При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-дискусії,

	лекції-аналіз конкретної ситуації.. Семінарські/практичні заняття присвячуються виконанню кейсів, розгляду конкретних ситуацій, презентації тем, тестування.
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проєктів, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: - систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. - модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
- Кризова психологія як наукова галузь, її предмет, категорії і завдання. - Поняття кризи та кризової ситуації. - Поняття біографічної кризи, її види. - Типові симптоми життєвої кризи. - Динаміка переживання кризи особистістю. - Характеристика типів ставлення особистості до кризи. - Типи реакцій людини на переживання життєвої кризи. - Зміст картограми життєвої кризи. - Поняття про копінг, його функції та класифікація. - Поняття про вікові кризи, їх призначення та типові симптоми. - Характеристика нормативних криз епохи дитинства. - Характеристика нормативних криз підліткового та юнацького віку. - Характеристика нормативних криз епохи дорослості. - Види втрат за ознакою детермінації та змісту. - Поняття про психічну втрату та травматичну кризу. - Переживання особистістю кризових станів в умовах війни. - Передумови та симптоми сімейної кризи. - Характеристика нормативних сімейних криз. - Характеристика ненормативних сімейних криз. - Зміст психологічної допомоги особистості, яка переживає кризу втрати сімейного	

благополуччя.

21.Хвороба як причина особистісної кризи.

22.Психологічна допомога особистості, яка переживає кризу втрати здоров'я.

23.Поняття про кризи професійного розвитку особистості.

24.Характеристика нормативних криз професійного розвитку.

25.Характеристика ненормативних криз професійного розвитку.

26.Характеристика стратегій переживання особистістю криз професійного розвитку.

27.Феномен професійного вигорання, його причини та симптоми.

28.Зміст психологічної допомоги особистості, яка переживає професійне вигорання.

29.Характеристика кризи втрати роботи.

30.Зміст психологічної допомоги особистості, яка переживає кризу втрати роботи.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Кризова психологія» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Кризова психологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, скласти (перескласти) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідовувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Форми проведення поточного, рубіжного (модульного) контролю та критерії оцінювання. Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів-тренінгів та семінарів з індивідуальною роботою.

Під час поточного контролю оцінюються такі компоненти:

- Повнота теоретичної відповіді – 3 бали;
- аналіз різних точок зору, джерел літератури, підходів до вивчення проблеми (питання) – 5 балів;
- вільне володіння інформацією, відповіді на додаткові запитання – 2 бали.

Максимальна кількість балів - 10 балів.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді розв'язання задач, виконання логічних завдань та тематичного тесту.

Під час рубіжного (модульного) контролю оцінюються такі компоненти:

- теоретичний матеріал – 5 балів - повнота розкриття теми,
- навички розв'язування логічних задач – 5 балів

Максимальна кількість балів - 10 балів.

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота								Екзамен	Сума
ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
Усні та письмові відповіді – 5 Самостійна робота – 9				Усні та письмові відповіді – 10 Самостійна робота – 16 Контрольна робота – 10				50	100

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання: залік.

Студент готує усну мультимедійну або реферативну презентацію

Формалінійсумовогоконтролю–іспитнаосновісумибалівнабранихзакожний кредиттаскладання власнеіспиту.

Шкала оцінювання ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Жданов І.В. Текст лекції з навчальної дисципліни «Кризова психологія». - Харків: Харківського національного університету внутрішніх справ, 2023. – 12 с.
2. Кришталь М.А., Фомич М.В. Екстремальна та кризова психологія. Черкаси : ЧПБ ім. Героїв

Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. – 34с.

3. Олексюк О. Є. Психологія кризова та травмуючих ситуацій. Теоретичний матеріал до дисципліни «Психологія кризова та травмуючих ситуацій» : навчально-методичний посібник. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 420 с.

4. Шевченко Н.Ф. Психологічна допомога в кризових та екстремальних ситуаціях : навч. посіб. Запоріжжя. Запорізький національний Університет, 2021. 192 с

5. Кризова психологія: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «психологія»/укл. Кривоконь Н.І. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 17с

6. Луппо С.Е. Стратегії подолання психічної травми // Соціальна психологія. – Київ: Український центр політичного менеджменту, 2004. – №5(7), с.25-35.

7. Луппо С.Є. Методи психологічного консультування та психотерапії посттравматичних станів. // Сучасні напрямки психологічного консультування в системі освіти. – Збірник матеріалів конференції. – Київ: КМПУВ ім. Б. Грінченка, 2001.

8. Психологія життєвої кризи./Заред. Т.М. Титаренко. – К., 1998.

9. Титаренко Т.М. Життєві кризи: технології консультування. Друга частина. – К.: Главник, 2007. – 176 с.

10. Титаренко Т.М. Життєві кризи: технології консультування. Перша частина. – К.: Главник, 2007. – 144 с.

Допоміжна література

1. Варбан Є. О. Психодіагностика стратегій подолання критичних життєвих ситуацій : деякі підходи та методи /Є. О. Варбан // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 12, Психологічні науки. – К., 2007. – № 17 (41), ч. 2. – С. 177-182.

2. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін. за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. 207 с.